

Länsstyrelsen
Västra Götaland
Josefine Muñoz
010-2245346

BESLUT
2021-07-07

Diarienummer
511-37037-2018
Dossiënummer
1440-2208

Sida
1(12)

Beslut om utökning av naturreservatet Ekliden i Ale kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.

Syftet med naturreservatet

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beslut om föreskrifter

Ärendets handläggning

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutslista

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Bilaga 5. Inkomna yttranden

Bilaga 6. Sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Ekliden
NVR ID:	2000408
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Ale kommun
Ungefärlig mittpunkt:	N 6430462 E 338912 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	ca 3 km öster om Skepplanda
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 5)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 5)</i>
Areal (ha):	120 hektar (3 hektar vatten, 5 hektar våtmark och 112 hektar skog)
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Södra Västergötlands sprickdalsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Ekliden.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Naturreservat enligt 7 kap 4§ miljöbalken den 17 maj 2002, dnr 231-57234-2001

Länsstyrelsen beslutar att ovanstående beslut ersätts med nu aktuellt beslut när detta vunnit laga kraft.

Områdets yttergränser framgår av bilaga 1 till detta beslut. Detta innebär att naturreservatet utökas med 40 hektar mark.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. uppdaterar Länsstyrelsen befintlig skötselplan från år 2002 för naturreservatets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen utser Väst kuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara biologisk mångfald, bland annat hotade arter knutna till naturtyperna äldre barrskog, äldre ekskog, kärr, myrmarker, sjö och vattendrag.
- Bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna (bland annat agkär och flodpärlmussla) som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd.
- Hålla området tillgängligt för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- Barrskogen och utvecklingsmarken runt agkärren lämnas i huvudsak till fri utveckling.
- Ekskogen gynnas genom avverkning av yngre barrträd.

- Agkärren röjs från igenväxning vid behov.
- Källkärr och andra botaniskt rika miljöer bevaras orörda.
- Vattendraget bevaras i huvudsak opåverkat.
- Anordningar för friluftslivet ska underhållas.
- Området ska skyddas mot exploatering och produktionsskogsbruk.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Naturreseptatet Ekliden bildades år 2002 och ligger i Ale kommun ca 3 km öster om Skepplanda.. Detta beslut innebär en utökning av det befintliga reservatet med 40 ha på fastigheten Ale Sålada 2:22 samt justerade föreskrifter och syfte för hela reservatet. Skötselplanen har uppdaterats och kompletterats med nya skötselområden enligt bilaga 3.

Syftet med att utöka naturreseptatet är att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd mot åtgärder som skadar områdets prioriterade bevarandevärden. Det berörs av riksintresseområde för friluftsliv och naturvård enligt miljöbalken och ligger inom värdeetrakten Risveden enligt den nationella strategin för skydd av skog. Här finns möjligheter till strövande, svamp- och bärplockning, naturstudier m.m. Området har särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i naturmiljöer.

Genom att utöka naturreseptatet med ytterligare värdefull skog säkras ett skydd för den biologiska mångfalden som finns i området. Huvuddelen av det utökade området har en lång kontinuitet utan skogsbruk och hyser därför en livsmiljö för flera rödlistade arter, signalarter och dessutom regionalt sällsynta arter. Dessa är beroende av naturskogsartad skog och stabilt mikroklimat för sin fortlevnad.

Inom utökningen finns det ett område som är klassat av Skogsstyrelsen som skogligt naturvärdesobjekt och tre andra områden som skogliga nyckelbiotoper. En mindre del av en av nyckelbiotoperna har även skyddats av Skogsstyrelsen som biotopskydd då det består av äldre naturskog. Området består av hällmarks- och barrnaturskog med ett stort inslag av senvuxna träd och rikligt med död ved. Norr om biotopskyddet ligger Stora Skarnhålan som efter ett regeringsbeslut år 2001 har skyddats som Natura 2000 enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Området består av ett agkärr som är sällsynt förekommande i södra och mellersta delarna av Sverige. Inom Natura 2000-nätverket är agkärr klassade som en prioriterad naturtyp.

Länsstyrelsen anser att detta motiverar att skogsområdet skyddas mot bland annat avverkning genom att utöka det befintliga naturreseptatet Ekliden. Utökningen medför en betydlig förstärkning av både naturvärden och värden för friluftslivet i naturreseptatet.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
3. Anlägga väg.
4. Anordna upplag, utföra fyllning eller tippning.
5. Borra, spränga, gräva, schakta eller bedriva täkt av något slag, ej heller husbehovstäkt.
6. Dika, dikesrensa, dämma, muddra eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
7. Avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande.
8. Ta bort, flytta eller upparbeta dött träd, buskar eller vindfälle.
9. Gödsla och använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
10. Framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg eller i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgragare, fyrhjuling eller motsvarande.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. Gräva ner befintliga luftledningar.
12. Anlägga stigar för friluftslivet.
13. Uppföra jakttorn.

Föreskrifter enligt A gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.

Föreskrifter A4, A5, A7, A8 och A10 gäller inte i följande fall:

- Vid reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av befintliga luftledningar enligt gällande ledningsrätt, nyttjanderätt eller servitut. Markskador

ska då om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.

- Vid arbeten inom befintliga vägar, i syfte att reparera eller underhålla sådan.
- Vid skötsel och underhåll av skog får vägen i norr nyttjas med motordrivna fordon, se bilaga 1.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs/anläggs och att följande åtgärder vidtas.

1. Naturreservatet märks ut i terrängen.
2. Parkeringsplats samt friluftsanordningar så som informationstavlan och stigar tillses och underhålls, se bilaga 3b.
3. Gallring, röjning, naturvårdsbränning eller liknande åtgärder. *Inom område markerat i bilaga 1 gäller att gallring och röjning av gran ska tålas i den mån fastighetsägare och innehavare av särskild rätt inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.*
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
5. Begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke. *Inom område markerat i bilaga 1 har inte förvaltaren rätt att bekämpa granbarkborre.*

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Göra upp eld.
2. Gräva upp växter eller insamla vedsvamp, lav eller mossor. *Förbudet gäller inte plockning av blommor, bär och matsvamp för eget privat behov.*
3. Medföra hund som inte är kopplad. Förbudet gäller ej vid jakt eller eftersök av skadat vilt.
4. Utplanterar växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- När Länsstyrelsen, eller den som Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Ärendets handläggning

Det utökade områdets naturvärden uppmärksammades redan år 2009 i samband med en skrivelse från Risvedengruppen (Naturskyddsföreningarna i Ale, Alingsås och Lerum) med tips om skydd för området öster om naturreservatet Ekliden.

På hösten år 2016 inkom Risvedengruppen med ytterligare ett önskemål om skydd för fastigheterna öster om naturreservatet Ekliden. Området ansågs ha så stora samlade naturvärden att det borde skyddas som naturreservat.

Två år senare i oktober år 2018 kom Insamlingsstiftelsen Naturarvet in med en skrivelse till Länsstyrelsen med önskemål om att utöka naturreservatet Ekliden med en nyinköpt fastighet. Insamlingsstiftelsen Naturarvet skrev ett kontrakt med en markägare om markreglering för totalt 40 ha skog. Skogen, delar av fastigheten Ale Ramstorp 2:7, reglerades till Insamlingsstiftelsen Naturarvets fastighet Ale Sålunda 2:22. Syftet med markregleringen var att skydda skogen och främja den biologiska mångfalden i området.

Länsstyrelsen gjorde utifrån Insamlingsstiftelsen Naturarvets och Risvedengruppens ansökningar en utvärdering om områdets naturvärden. Då området ligger inom värdestrakt för skydd av barrskog, direkt intill ett befintligt naturreservat och omsluter en del av ett Natura 2000-område, gjorde Länsstyrelsen bedömningen om att området uppfyller kriterierna för områdesskydd.

Avtal om inträngsersättning tecknades med markägaren för Ale Sålunda 2:22 våren år 2020.

Berörda mark- och sakägare, har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Ale kommun, SGU och Skogsstyrelsen.

Västkuststiftelsen, Naturskyddsföreningen i Ale kommun, Risvedengruppen har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Alla inkomna yttranden och Länsstyrelsens ställningstagande finns i Bilaga 6.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet Ekliden ligger i Risvedenområdet i Ale kommun. Risveden är en större sammanhängande värdekärna för skogliga naturvärden, där området innehåller ett flertal naturreservat. Naturreservatet Ekliden, och även utökningen, är ett av dem.

Skogen är gammal och orörd med en ålder uppåt 160 år och det finns en riklig förekomst av död ved. Hela reservatet har en varierad topografi med branter, blockmiljöer och dalgångar. På höjdområdena domineras naturen av hällmarkstallskog med ett bottenskikt av ljunng och blåbärsris. I de flackare partierna finns det istället en mer granblandad tallskog där vissa områden är fuktigare och övergår i öppna myrmarker och små skogsjöar. Längs branterna i sydväst och sydöst finns det istället relativt gamla ekskogar där träden har en riklig påväxt av mossor och lavar av olika slag. Vissa som är mycket ovanliga. Längst i söder rinner Råttån fram. Här trivs bland annat den starkt hotade flodpärlmusslan. I nordöst ligger en del av Natura 2000-området, Risvedens agkarr västra delområde. Här växer gotlandsag, som är väldigt ovanligt i denna del av Sverige. I hela reservatet finns en stor variation av biotoper som bidrar till den rika biologiska mångfalden och utvecklingen mot naturskog. Det finns dessutom flera signalarter och rödlistade arter som är beroende av naturskogsartad skog för sin fortlevnad.

Motivering av beslutet

I samband med utökningen av naturreservatet bedömde Länsstyrelsen att det fanns skäl att se över och justera det befintliga naturreservatets syfte och föreskrifter och därför fattas ett nytt beslut för naturreservatet som ersätter det gamla beslutet. Det befintliga naturreservatet från år 2002, ingår i sin helhet i det nya naturreservatet.

Syftet för naturreservatet omformuleras och kompletteras för att även inkludera en del av det Natura 2000-område, SE0530149, som nu ligger inom reservatets gränser.

Några av föreskrifterna har omformulerats och kompletterats för att bättre omfatta sådana åtgärder som kan skada reservatets värden. För att främja friluftslivet i reservatet och göra området mer attraktivt för besökare har fem C-föreskrifter helt tagits bort (förbud mot att rida, cykla, anordna orienteringstävling eller sätta upp fast orienteringskontroll, bedriva bergsklättring med klättreredskap). Länsstyrelsen bedömer att dessa föreskrifter kan tas bort utan att reservatets naturvärden påverkas negativt. A- och B-föreskrifterna har bearbetats och förtydligats. Genom det nya naturreservatets beslut får området ett likvärdigt starkt skydd som tidigare. Länsstyrelsen anser att dessa förändringar inte kräver att synnerliga skäl anges för att ersätta det gamla beslutet om naturreservat med ett nytt beslut.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga

och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.

Hela naturreservatet Ekliden ligger inom riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap 6 § miljöbalken (NRO14123 Risveden och FO34 Risvedenområdet). och ligger inom värdetrakten Risveden enligt den regionala strategin för skydd av skog.

Inom hela reservatets gränser ligger ett biotopskydd upprättat av Skogsstyrelsen år 1998 som består av äldre naturskog. Det finns även tre skogliga naturvärdesobjekt upprättat år 1996 och fyra skogliga nyckelbiotoper från år 1996 respektive år 2011.

Sjön Gravlången omfattas av strandskydd.

Jakt bedrivs i området på såväl småvilt som klövvilt. Sjöar och vattendrag i reservatet ingår inte i något fiskevårdsområde.

Hela området, inklusive det utökade området är registrerat som särskilt värdefulla naturområden i Ale kommuns översiktsplan från 2007, bortsett från en mindre del på 0,8 ha som är opreciserat.

Länsstyrelsen bedömer därför att naturreservatet, inklusive utökningen, ligger väl i linje med översiktsplanen för Ale kommun.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från *föreskrifterna* m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla, där skogsbruk förbjuds enligt A Föreskrifterna, (se 4 § Skogsvårdslagen (SFS 1979:429). Detta gäller i hela naturreservatet med undantag där biotopskyddet ligger, norr om sjön Gravlången.

Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning i skog.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt, t.ex. följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd, vattenverksamhet och artskydd
- Fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
- Jaktlagstiftningen
- Lagstiftningen om Skydd mot olyckor, t.ex. generella eldningsförbud
- Räddningslagen, t.ex. efterbevakningsansvar vid brand.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller med befintliga fastighetsgränser, se

bilaga 1. Även efter justeringar av sådana fastighetsgränser i kartan, t.ex. efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen anses följa fastighetsgräns i berörd del.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västskuststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Göteborgs-Posten och Kungälv-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Josefine Muñoz har varit föredragande. I handläggningen har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, antikvarie Gunilla Roos Nilsson, planhandläggare Emma Ahlgren, vattenvårdshandläggare Susanna Werner och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Josefine Muñoz

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

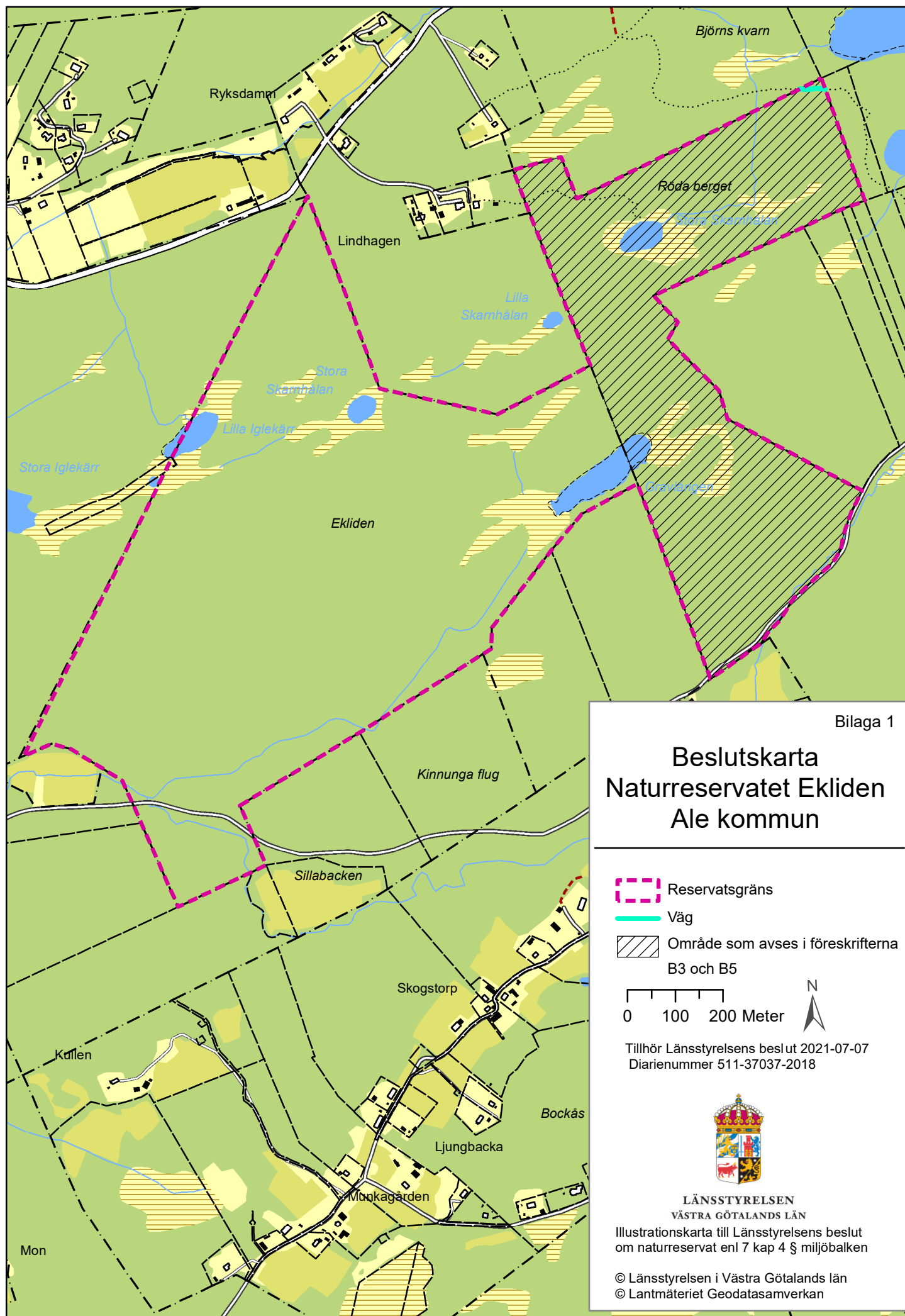
Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

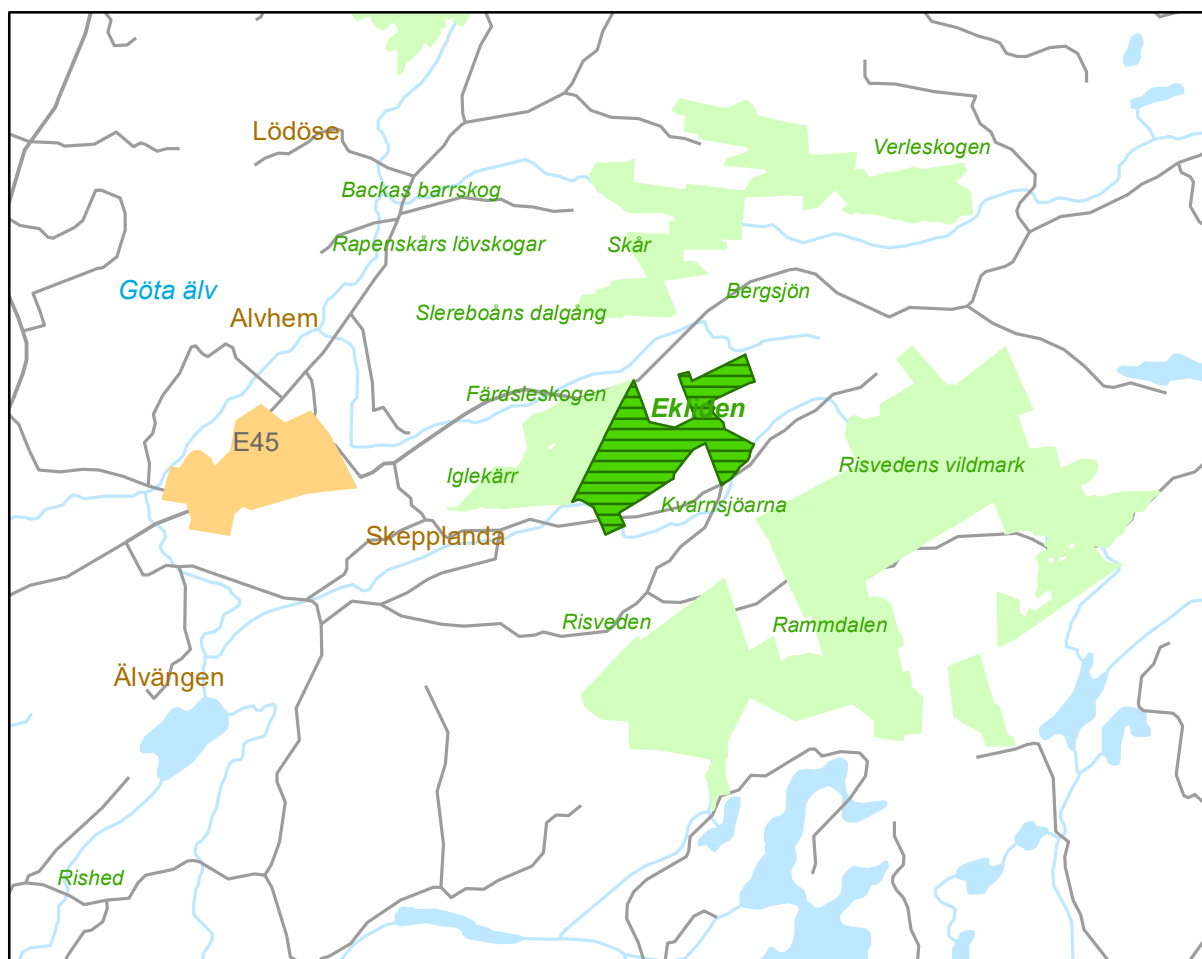
Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Ekliden Ale kommun

0 1 2 Kilometer

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturavdelningen
Josefine Muñoz
010-2245346

Skötselplan
2021-07-07

Diarienummer
511-37037-2018

Sida
1(21)

Förslag till skötselplan för naturreservatet Ekliden i Ale kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Toc73109429	
1. Sammanfattning	4
1.1. Syfte	4
1.2. Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	5
2.1. Uppgifter	5
2.2. Allmän beskrivning av området	5
2.3. Mark- och vattenanvändning – då och nu	5
2.4. Bevarandevärden	6
2.4.1. Biologiska bevarandevärden	6
2.4.2. Geovetenskapliga bevarandevärden	7
2.4.3. Friluftslivsvärden	7
2.5. Övrig bebyggelse och anläggningar	7
3. Skötsel och bevarandemål	8
3.1. Indelning av skötselområden	8
3.2. Bevarandemål	8
3.3. Allmänt om skötseln	8
3.4. Konsekvenser av klimatförändringar	8
3.5. Skötselområden med mål och åtgärder	9
3.5.1. Skötselområde 1 Skog	9
3.5.2. Skötselområde 2 Vatten	10
3.5.3. Skötselområde 3 Agkärn	12
9. Friluftsliv	13
10. Gränsmarkering	14
11. Uppföljning	14
○ Dokumentation av skötselåtgärder	14
○ Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	14
12. Planerad förvaltning	14
13. Referenser	15

BILAGOR

Bilaga 3a: Tabell 1 Arter
 Tabell 2 Natura 2000-naturtyper

Bilaga 3b: Skötselplanekarta inklusive friluftsanordningar

Bilaga 3c: Natura 2000-habitatskarta

Bilaga 4: Gamla skötselplanen för naturreservatet Ekliden

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – Naturreservatet Ekliden

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet och i den del av Natura 2000-området som ingår i reservatet, samt när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om naturreservatsförvaltaren, det vill säga den som är ansvarig för områdets skötsel, behöver prioritera. Planerna vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

1. Sammanfattning

1.1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara biologisk mångfald, bland annat hotade arter knutna till naturtyperna äldre barrskog, äldre ekskog, kärr, myrmarker, sjö och vattendrag.
- Bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna (bland annat agtkärr och flodpärlmussla) som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd.
- Hålla området tillgängligt för friluftslivet.

Syftet ska tryggas genom att:

- Barrskogen och utvecklingsmarken runt agtkärren lämnas i huvudsak till fri utveckling.
- Ekskogen gynnas genom avverkning av yngre barrträd.
- Agtkärren röjs från igenväxning vid behov.
- Källkärr och andra botaniskt rika miljöer bevaras orörda.
- Vattendraget bevaras i huvudsak opåverkat.
- Anordningar för friluftslivet ska underhållas.
- Området ska skyddas mot exploatering och produktionsskogsbruk.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas. Detta dokument ska även uppfylla kraven för den del av en bevarandeplan till ett Natura 2000-område, Risvedens agtkärr SE0530149 västra delområdet vid Stora Skarnhålan, som ligger inom naturreservatets gränser.

1.2. Fakta om området och dess skötsel

Naturreservatet Ekliden ligger i Ale kommun ca 3 km öster om Skepplanda och bildades år 2002. I och med att naturreservatet utökas med 40 ha blir den totala arealen 120 ha fördelat på en stor del skog men även på mindre delar vatten och

våtmarker. Naturreservatet lämnas till fri utveckling med utrymme för viss naturvårdande skötsel. Detta resulterar i en naturlig föryngring, naturligt bildande av död ved och en varierad åldersstruktur. För att bevara en dominans av ek ska yngre barrträd avverkas i de ektominerade områdena och om behov uppstår röjs igenväxning bort ifrån agkärren. Råttån i söder, ska bibehållas öppen för att inte skada livsmiljön för flodpärlmusslan. Den utökade delen av reservatet ska märkas ut i terrängen.

2. Beskrivning av området

2.1. Uppgifter

Namn:	Naturreservatet Ekliden
Beslutsdatum:	20210707
Areal:	120 ha (vatten 3 ha, 5 ha våtmark och 112 ha skog)
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Ale kommun
Förvaltare:	Västkoststiftelsen
NVR id:	2000408

2.2. Allmän beskrivning av området

I Risvedens utkant utgör Eklidenområdet ett skarpt markerat höjdområde som skjuter fram mot de uppodlade markerna västerut. Mot norr sluttar formationen brant ned mot dalgången mellan Skepplanda och Kvarnabo. Nedanför sydslutningen rinner Svällebäck och Råttån fram. Naturen domineras av hållmarkstallskog på höjderna och granblandad tallskog och gransumpskog på de flackare partierna. Det finns även två större områden med relativt gammal ekskog i branterna i sydväst och sydöst. Över hela reservatet finns det en mosaik av myrmarker, sjöar och bäckar. Det finns även rikligt med död ved, trädsvampar, mossor, lavar och kärlväxter. Många är mycket sällsynta arter upptagna på rödlistan och vissa är även klassade som signalarter. Hela sammantaget finns det en stor variation av livsmiljöer för en mycket hög biologisk mångfald.

2.3. Mark- och vattenanvändning – då och nu

Äldre kartmaterial visar att Risvedens västra delar under första hälften av 1800-talet utgjordes av ljung- och buskbevuxna, i huvudsak skoglösa utmarker. Därefter har skogen här successivt slutit sig. De äldre tallar som nu växer i reservatsområdet har en ålder på ca 160 år. Ekskogen i området kan vara av samma ålder, men har också antagits vara ett resultat av de ekplanteringar som utfördes i dessa delar av Skepplanda vid mitten av 1700-talet. Under 1900-talet har skogsbruket i reservatsområdet främst bedrivits som plockhuggning. Medan skogsterrängen

västerut fortfarande är relativt opåverkad, har skogsbrukets expansion från 1960-talet och framåt medfört att det öster om reservatsområdet nu breder ut sig större hyggen och ungskogar. I reservatet ingår det hygge som upptogs 1998 i södra delen av Hamnen.

Råttåns vattensystem var tidigare starkt försurningspåverkat. Kalkning utförs sedan mitten av 1980-talet återkommande längre uppströms i Råttån. Ingen kalkning sker inom reservatet. Kalkningen har bl.a. syftat till att bevara lax och havsöring i delar av Råttån nedströms om reservatet.

Jakt bedrivs i området och de sjöar och vattendrag som ingår i reservatet ingår inte i något fiskevårdsområde.

2.4. Bevarandevärden

2.4.1. Biologiska bevarandevärden

Eklidens naturreservat med sina 120 hektar består av höjdområden med dalgångar, småsjöar, myrmarker och hållmarker. Skogen domineras till stor del av äldre barrskog med ek i branter och sluttningar i sydväst och sydöst. Nedanför sydslutningen i väst rinner Svällebäck och Råttån fram och i mitten av reservatet ligger sjön Gravlången. I Råttån finns ett bestånd av flodpärlmussla i den del av Råttån som ligger inom reservatets gränser. Flodpärlmusslan är en rödlistad och starkt hotad art som kräver en speciell miljö för sin överlevnad.

Ekskogen i området är av hedtyp med en artsammansättning som har västlig prägel. Skogen är förhållandevis gammal och orörd, och träden har en ganska rik påväxt av fällmossa, guldlockmossa m.fl. Terrängen är starkt kuperad med lodräta ytor och blockbranter.

De övriga delarna av reservatsområdet är mestadels talldominerade. I de mest orörda partierna är skogen ca 160 år gamla och saknar helt spår av skogsbruk. I naturreservatet finns också mindre partier med näringsrik gransumpskog och öppen myrmark. Vegetationen i myrpartierna karakteriseras av västliga arter som myrlilja, klockljung och tuvsäv. Där finns även klockgentiana som är en hotad art.

Ett stort antal rödlistade arter, dvs hotade eller missgynnade arter, är funna i reservatet. Utöver dessa har det noterats desto fler signalarter t.ex. knärot, fällmossa och fjällig taggsvamp som bekräftar områdets mycket höga naturvärden.

Den utökade delen är väldigt lik det befintliga reservatet och består av äldre barrblandskog med inslag av löv som exempelvis ek, asp, rönn m.m. Längs de sydliga branterna i sydväst finns det desto mer ädellöv och ett stort område av ek finns här blandat med barrträd. Uppåt nordöst ligger sjön Stora Skarnhålan där gotlandsagen växer och omsluts av en skogbevuxen myrmark. Hela skogen på det utökade området har genomsnittlig ålder på ca 140 år. Den har en lång kontinuitet utan att ha påverkats av modernt skogsbruk och föryngring har skett spontant. Det finns rikligt med död ved, både liggande och stående. Artrikedomen i området påminner till stor del om de i övriga delar av naturreservatet Ekliden. Det finns flera signalarter och rödlistade arter som till exempel klippfrullania, blylav, blåtryffel och svart taggsvamp för att nämna några. Bland faunan finns bland annat bäver och talltita.

I anslutning till Gravlångens sjöstrand, i väst, finns en äldre naturskog som av Skogsstyrelsen har skyddats som biotopskydd. Skogen består av hållmarksskog av barr med ett stort inslag av äldre träd ca 160 år gamla. Området har dessutom klassats som nyckelbiotop vilken sträcker sig nästan hela vägen till södra gränsen av utökningen. I områdets allra sydligaste del finns istället ett naturvärdesobjekt som består av en brant där det i huvudsak finns orörd skog med mycket ek men även tall och gran. I norr, vid Röda Berget, finns ett kalkpåverkat område som speglas i floran. På den västliga sluttningen om berget finns flera områden med källkärr med översvämmade kalkpåverkade marker.

2.4.2. Geovetenskapliga bevarandevärden

Berggrunden utgörs av gnejsig granit och granodiorit. Ett mindre grönstensparti finns också i området. Jordartskartan redovisar huvudsakligen kalt berg, d.v.s. berg i dagen eller morän med högst en halv meters mäktighet. Främst i anslutning till sjöarna finns också partier med myrmark och nere i Råttåns dalgång finns stråk med morän och svämsediment.

2.4.3. Friluftslivsvärden

Skogen i området är delvis mycket strövvänlig, och i branternas övre del finns goda utsiktsplatser. Genom större delen av reservatet går en markerad stigslinga.

2.5. Övrig bebyggelse och anläggningar

Över reservatet går en kraftledning i söder. Det går också en skogsbilväg i södra delarna över båda fastigheterna.

I nordöst finns en mindre traktorväg, drygt 60 meter, som går igenom reservatets gränser, se kartan i bilaga 1. Denna har berörda markägare rätt att nyttja och underhålla för att sköta sin skog. Vägen får dock endast vara 4 meter bred och inte anläggas.

Utöver dessa så finns inga byggnader eller anläggningar inom reservatets gränser.

DEL B – SKÖTSEL AV NATURRESERVATET EKLIDEN

3. Skötsel och bevarandemål

3.1. Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från biotop och skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i 3 skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Skog
2. Vattenområde
3. Agkärr

Inom varje skötselområde finns Natura 2000-naturtyper, se tabell 2, bilaga 1. Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilaga 3c.

3.2. Bevarandemål

Bevarandemålen beskriver målsättningen med skötsel och åtgärder för respektive skötselområde och Natura 2000-naturtyp. Målen ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3. Allmänt om skötseln

Vissa mindre naturvårdande skötselåtgärder kommer att utföras för att hålla agkärret öppet, gynna flodpärlmusslan och ekskogarna. I övrigt lämnas naturreservatet till fri utveckling för en naturlig föryngring och naturligt bildande av död ved i skogen.

3.4. Konsekvenser av klimaförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

1. Ömtålig mark pga. tjälfria vintrar
2. Stormfällning
3. Ökat viltbete av trädföryngring pga. snöbrist
4. Ökad mängd svamp- och insektsknutna trädskjuddomar
5. Igenväxning av våtmarkerna pga. uttorkning
6. Näringsläckage till vattenmiljöerna
7. Skuggning och förurning av jorden pga. kraftig ökning av bok.

8. Fler främmande arter och invasiva arter som kan konkurrera ut den skyddsvärda floran och faunan.

3.5. Skötselområden med mål och åtgärder

3.5.1. Skötselområde 1 Skog

Skötselområde	Areal (ha)
Barrskog	101,5
Ekskog	6,5
Summa	108

Delområde	Areal (ha)
1.1	101,5
1.2	6,5
Summa	108

Natura 2000-naturtyp
Taiga
Skogsbevuxen myr
Obestämd näringsrik granskog /Taiga
Obestämd ekskog
Icke-natura skog
Icke-natura skog - barrskog

Beskrivning:

Den befintliga delen, som har ingått i reservatet sedan år 2002, består till största delen av äldre hällmarkstallskog på höjderna och granblandad tallskog och gransumpskog i de flackare partierna. Enstaka björk, asp och al finns här och där i skogen. I bottenskiktet dominerar ljung och blåbärsris på hällmarkerna och olika typer av mossor, lavar och kärlväxter i dalgångarna. Den befintliga delen av reservatet påminner till stor del om det utökade området med den stora skillnaden att träden är grövre och äldre, med en ålder uppåt 150 – 160 år. I den sydvästra branten finns ett större område av äldre ekskog. Denna miljö är rik på trädsvampar av olika slag och träden har en riklig påväxt av olika typer av mossor och lavar.

Utökningen består av 40 hektar skog nordöst om det gamla naturreservatet. Utökningen består av 3 hektar ekskog blandat med barrträd och 37 hektar barrskog som växer i en kuperad terräng. Det är i huvudsak äldre barrblandskog med inslag av löv. Skogen har lång kontinuitet utan att ha påverkats av modernt skogsbruk och det finns träd i varierande ålder. I utökningens mellersta delar finns relativt ung barrskog (40-årig) med blåbärsris i bottenskiktet. Skogen består av gran, ek och asp. Uppå berget finns en mer talldominerad barrblandskog.

I hela reservatet finns rikligt med död ved, både liggande och stående. Längst i söder finns mindre partier av mer näringsrik produktionsinriktad skog.

Bevarandemål:

Skogen ska bestå av naturskog av barr och löv, framförallt ädellöv i branterna i de sydvästra delarna. Det ska finnas rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier och gott om gamla träd av både barr och ädellöv. Den kuperade terrängen ska fortsatt utgöra en viktig livsmiljö för en mycket stor varierad biologisk mångfald och ett betydande antal signal- och rödlistade arter ska fortsatt leva där. Skogen ska utvecklas till naturskog och naturskogsgynnade växt- och djurarter ska bevaras i goda populationer och helst öka i antal.

Engångsåtgärder:

- Naturreservatets gränser ska märkas ut.

Underhållsåtgärder:

- Barrskogen lämnas till fri utveckling.
- I ekskogarna ska yngre gran och tall kontinuerligt röjas vart 10–15 år. Äldre barrträd lämnas kvar. *På fastigheten Ale Sålunda 2:22 ska detta ske i samråd med fastighetsägaren.*
- Det ska finnas minst 3 hektar barrblandad ekskog.
- Vindfallna träd ska lämnas kvar om de inte blockerar framkomligheten på stigarna.
- I det hygge som finns i reservatet, ska naturvårdsinriktad röjning ske i syfte att skapa en variationsrika bestånd med dominans av lövträd som på sikt ska fungera som utökad skyddszon för flodpärlmusslan i skötselområde 2.

3.5.2. Skötselområde 2 Vatten

Delområde	Areal (ha)
Vattendrag	10,3
Råttån	0,1

Delområde	Areal (ha)
Summa	10,4

Delområde	Areal (ha)
1.1	10,3
1.2	0,1
Summa	10,4

Natura 2000-naturtyp
Mindre vattendrag
Sjö
Myrsjö
Myrmarker

Beskrivning:

I reservatet finns det flera sjöar och mindre vattendrag. Den största sjön är Gravlängen som är en grund, vegetationsrik sjö med vass, fräken och näckrosor ända ute i sjöns mitt. Övriga sjöar är Skarnhålan, Stora Skarnhålan och en del av Lilla Iglekärr. Det finns även en rad myrmarker utspridd genom hela reservatet som ingår i skötselområdet.

Längs en kortare sträcka i södra delen av reservatet rinner Råttån fram där det finns ett bestånd av flodpärlmussla. Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att inte igenslamning ska ske. Mussellarverna lever upp till 10 månader som parasit på gälarna hos öring eller lax. Lokal reproduktion av värdfiskbestånd är därför betydelsefull, särskilt eftersom det framförallt är ung öring som fungerar som värd. För att kunna växa måste den lilla musslan hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten så att musslan kan andas och filtrera näring. Efter några år börjar musslorna sticka upp ur bottenstrukturet. Flodpärlmusslan blir vanligen köns mogen i 15–20 års åldern.

Bevarandemål:

Delen av Råttån som faller inom reservatets gränser ska bevaras opåverkat. Syftet är främst att ån ska bevaras som en värdefull biotop för flodpärlmusslan. Det ska finnas en stabil och förnyande population av flodpärlmussla i Råttån. Vattendraget ska ha en god vattenkvalitet med ett klart vatten, som varken är försurad eller övergött. Bottenarna ska vara väl syresatta och substratet ska domineras av sten med inslag av större block och grus. Strömhastigheten ska vara så hög att ingen igenslamning av bottenarna sker. Det ska finnas en frisk och förnyande stam av öring för att säkerställa möjligheten till förnying av

flodpärlmussla. Därför är det viktigt att det inte skapas vandringshinder och att fisket sker med särskild hänsyn. För förekomsten av flodpärlmusslan är det viktigt att Råttån fortsatt kalkas uppströms utanför reservatet.

Övriga vattenområden ska bibehållas orörda och lämnas till fri utveckling, hydrologin ska vara orörd.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

- I samband med avverkning ska vissa skyddszoner med skog lämnas längs Råttån. Dessa skyddszoner ska fullbordas genom att skog dras upp i angränsande ungskogsområden i reservatet.
- Om träd som faller ner i Råttån riskerar att försämra livsmiljön för flodpärlmusslan ska dessa avlägsnas på ett lämpligt sätt, så att naturskogs karaktären inte påverkas negativt.

3.5.3. Skötselområde 3 Agkärr

Skötselområde	Areal (ha)
Agkärr	0,04
Utvecklingsmark	1,42
Summa	1,46

Delområde	Areal (ha)
3.1	0,04
3.2	1,42
Summa	1,46

Natura 2000-naturtyp
Agkärr
Osäker taiga /icke-natura skog
Icke-natura skog – Fuktig/blöt mark
Icke natura sjö

Beskrivning:

Området är en del av ett Natura 2000-område som består av tre delområden av agkärr i Risvedenområdet. Ett av dessa områden ligger i naturreservatet Ekliden och består av en mindre sjö, Stora Skarnhålan (den längst i norr) inklusive omgivande mark. Berggrunden består av gnejs och grönsten som gör att flera ovanliga kalkgynnade arter trivs här, som exempelvis gotlandsagen. I skötselområdet finns agen i mindre partier i form av kärr längs strandkanten av Stora Skarnhålan. Agkärren förekommer i södra strandkanten och i nordöst, vid sjöns utlopp. Runt sjön finns en skogbevuxen myrmark, som idag är klassad som utvecklingsmark. Miljön i området är relativt ostörd.

Bevarandemål:

Agkärret ska behållas intakt och tillåtas öka i storlek. Hydrologin i kärret ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande diken eller tillrinnande diken. Inte heller körspår som medför negativ påverkan får finnas. Grundvattennivån ska variera naturligt och vara hög i större delen av året. Kärren ska vara naturligt näringsfattiga, påverkade av kalk och baskatjoner och sakna eutrofiering. Kärren ska vara öppna, enstaka träd och buskar kan förekomma men krontäckningen får inte vara mer än 30%. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte finnas. Ag ska förekomma allmänt och rikligt. Utvecklingsmarken ska utvecklas till naturtypen skogbevuxen myr.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder:

- Vid behov ska agkärret röjas från sly, buskar och täta vassbestånd.
- Utvecklingsmarken lämnas till fri utveckling.

9. Friluftsliv

Karta med informationsskylt, stigsystem och parkeringsplats finns i bilaga 3b.

Bevarandemål:

En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av reservatet ska finnas samt en väl underhållen parkeringsplats för minst fem bilar. Även ett markerat och väl underhållet stigsystem ska finnas i reservatet.

Engångsåtgärder:

Informationstavlan och parkeringsplatsen har satts upp på den plats som är markerad på karta i bilaga 3b. Tavlan har utförts enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. Ett stigsystem har upprättats och markerats inom reservatet.

Underhållsåtgärder:

Informationsanläggningar, stigsystem och parkeringsplatsen ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

10. Gränsmarkering

Det utökade områdets gränser ska precis som det befintliga reservatet märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

11. Uppföljning

○ Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

○ Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målsindikatorer att anges. Dessa målsindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

12. Planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Ekliden bekostas av staten.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1	År 1	1
Underhåll av Råttån	2.2	Vid behov	2

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Röjning av agkärr	3.1	Vid behov	2
Åtgärda uppslag av gran/tall	1.2	10–15 år	2
Uppföljning av skötselåtgärder	1.2, 2.2, 3.1	Efter åtgärd	3
Underhåll av stigslinga	1.1, 1.2, 2.1	Vid behov	2
Underhåll av parkeringsplats	-	Vid behov	2

13.Referenser

Allmänna referenser:

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Halldén, A. (red.) 2002. Biotopkartering – vattendrag. Metodik för kartering av biotoper i och i anslutning till vattendrag. Reviderad version. Meddelande 2002:55, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköping.

Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2019, Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län. Rapport 2019:05. Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborg.

Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Rapport 5081, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Bilaga 3a

Tabell Arter

Tabell 1. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2010)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter
- arter (EU) är de arter för vilka Sverige ska peka ut Natura 2000-områden, det vill säga arter som är listade i EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) bilaga 1, art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) bilaga 2 eller listan över övriga arter av våtmarksfåglar som angetts förekomma inom Natura 2000-områden i Sverige.
- Arter (övriga EU) som är listade i EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) bilaga 4 omfattas av ett generellt artskydd.

Art	Kategori	Skötselområde	Inventerings- år (senaste observation en)	Källa/ Uppgiftslämnare
Kärlväxter				
Gotlandsag	EU	Agkärr	2013	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Knärot	VU	Skog	2019	AP
Klockgentiana	EN	Skog	2010	ÅGP
Mossor				
Blåmossa	S	Skog	2016	AP
Bågpraktmossa	S	Skog	2013	AP
Drågvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Dunmossa	S	Skog	2013	AP

Art	Kategori	Skötselområde	Inventerings- år (senaste observation en)	Källa/ Uppgiftslämnare
Flytvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Fällmossa	S	Skog	2019	AP
Granvitmossa	Övrig EU	Skog	2013	AP
Grov fjädermossa	S	Skog	2017	AP
Guldlockmossa	S	Skog	2013	AP
Hornvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Kantvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Klippfrullania	S	Skog	2020	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Knoppvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Kornknutmossa	S	Skog	2012	AP
Platt fjädermossa	S	Skog	2014	AP
Praktvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Purpurmylia	S	Skog	2016	AP
Rostvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Skirmossa	NT	Skog	2016	ÅGP
Skogstrappmoss a	NT	Skog	2016	AP
Snärjvitmossa	Övrig EU	Skog	2013	AP
Spärrvitmossa	Övrig EU	Skog	2013	AP

Art	Kategori	Skötselområde	Inventerings- år (senaste observation en)	Källa/ Uppgiftslämnare
Sotvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Stubbtrådmossa	NT	Skog	2013	AP
Sumpvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Tallvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Uddvitmossa	Övriga EU	Skog	2013	AP
Vedtrappmossa	NT	Skog	2013	AP
Lavar				
Blylav	EN	Skog	2016	AP
Pulverädellav	VU	Skog	2013	AP
Fåglar				
Talltita	NT	Skog	2019	AP
Däggdjur				
Bäver	Övriga EU		2017	AP
Svampar				
Blodticka	S	Skog	2011	AP
Blomkålssvamp	S	Skog	2018	AP
Blåtryffel	VU	Skog	2020	ÅGP
Fjällig taggsvamp	S	Skog	2016	AP
Motaggsvamp	NT	Skog	2010	AP
Rödgul trumpetsvamp	S	Skog	2016	AP

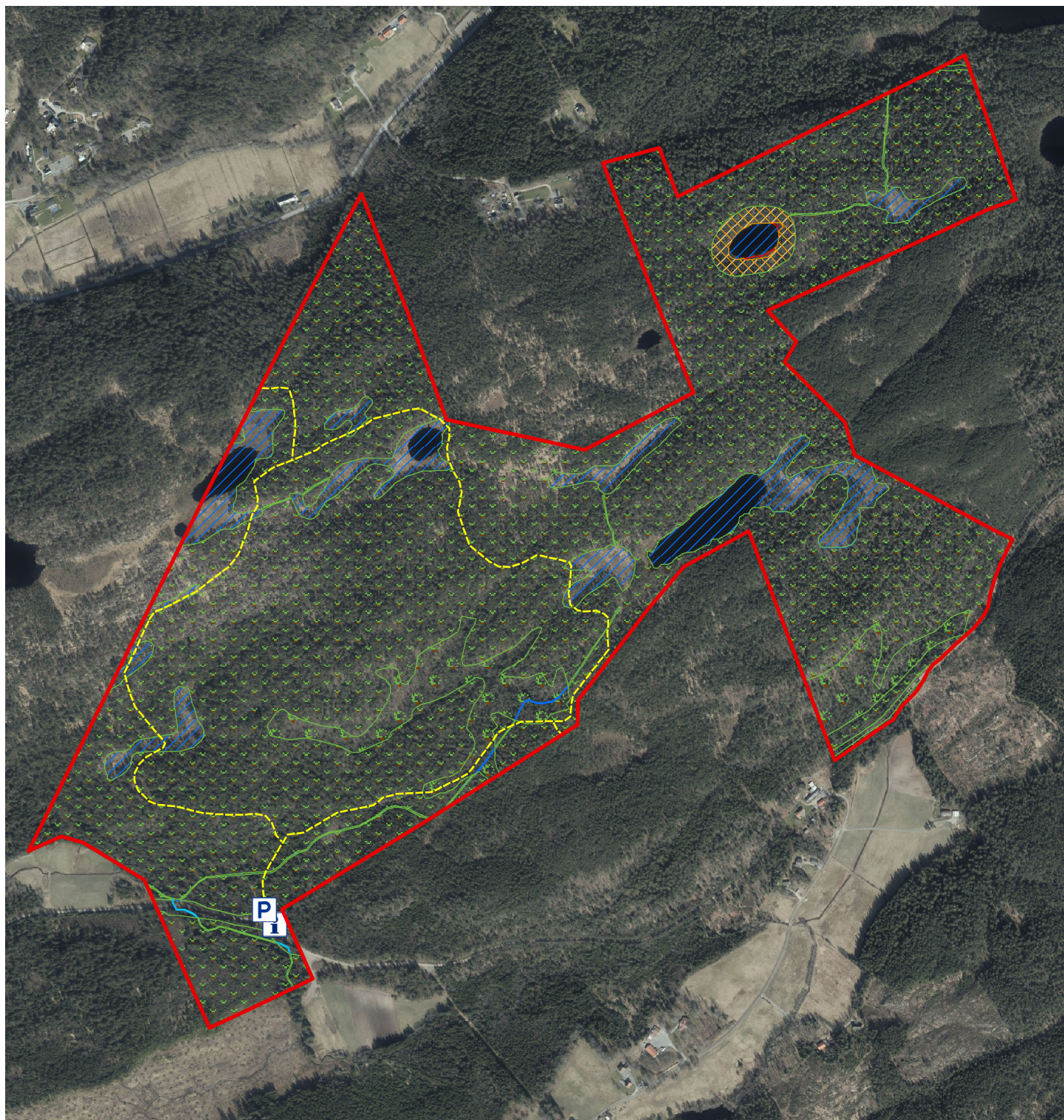
Art	Kategori	Skötselområde	Inventerings- år (senaste observation en)	Källa/ Uppgiftslämnare
Svart taggsvamp	NT	Skog	2010	AP
Insekter				
Björksplintborre	S	Vatten	2016	AP
Dorcatoma dresdensis	S	Skog	2018	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Mindre märgborre	S	Skog	2018	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Skarptandad barkborre	NT	Skog	2018	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Molusker				
Flodpärlmussla	EN	Vatten	2019	ÅGP

Tabell Natura 2000-naturtyper

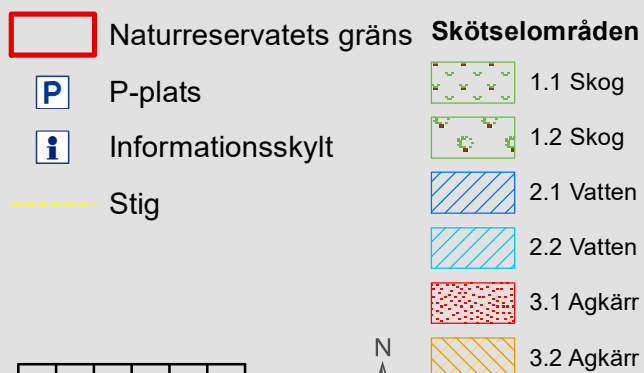
Tabell 3: Förekommande Natura 2000-naturtyper

Kod	Natura 2000-naturtyp	Faktisk Areal år 2020 (ha)	Målareal (ha)
3100	Sjö	1,3	1,3
3160	Myrsjöar	0,7	0,7
3260	Mindre vattendrag	0,5	0,5
7140	Öppna mossar och kärr	7,4	7,4
7210	Agkärr	0,04	0,04
9010	Taiga	84,5	84,5
9740	Skogsbevuxen myr	0,6	0,6
9860	Obestämd ekskog	6,5	6,5
9810	Osäker taiga/ icke-naturaskog	0,3	0,3

Kod	Natura 2000-naturtyp	Faktisk Areal år 2020 (ha)	Målareal (ha)
9830	Osäker näringsrik granskog/ taiga	4,1	4,1
9900	Icke-naturaskog	10,9	10,9
9903	Icke-naturaskog - Barrskog	0,8	0,8
9925	Icke-naturaskog – Fuktig/blöt mark	0,7	0,7
6960	Öppen icke-natura naturtyp (vägar)	0,9	-

Bilaga 3b, Skötselplanekarta inkl. friluftsanordningar Naturreservatet Ekliden, Ale kommun

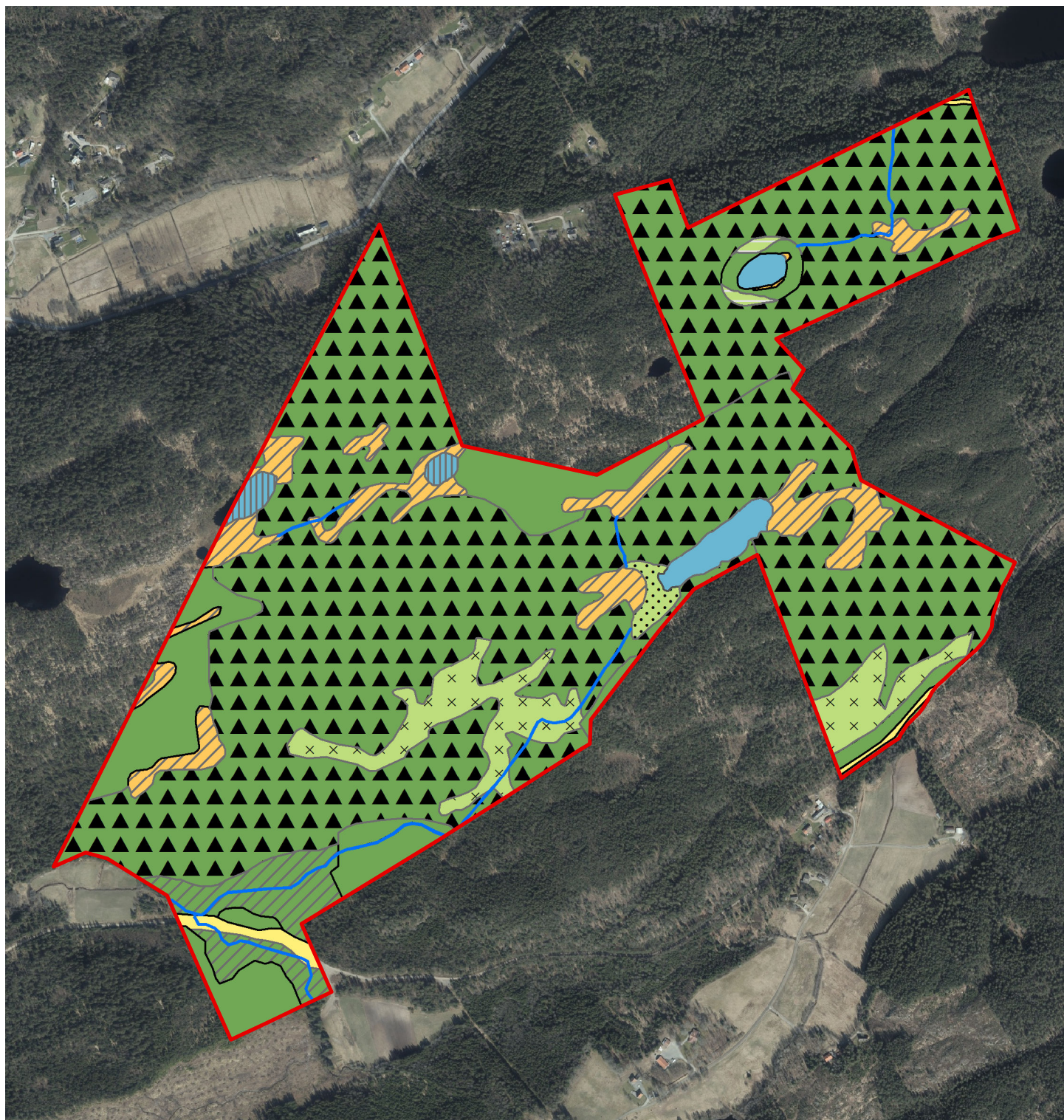
0 100 200 300 Meter

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Ekliden
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2021-07-07
dnr 511-37037-2018

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3c, Natura 2000-habitatskarta Naturreservatet Ekliden, Ale kommun

Naturreservatets gräns	9740 - Skogbevuxen myr
3100 - Sjö	9810 - Obestämd Taiga/ickenatura-skog
3160 - Myrsjöar	9830 - Obestämd Näringsrik granskog/Taiga (9050/9010)
3260 - Mindre vattendrag	9860 - Obestämd ekskog (9160, 9190)
3900 - Icke-natura sjö	9900 - Icke-natura skog
6960 - Öppen icke-natura naturtyp	9903 - Icke-natura skog, barrskog
7140 - Öppna mossar och kärr	9925 - Icke-natura skog på fuktig/blöt mark
7210 - Agkärar	
9010 - Taiga	

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Ekliden
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2021-07-07
dnr 511-37037-2018

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 300 Meter

Bilaga 4. Sändlista, sakägare

Upplysning

Förslaget till beslut om naturreservatet har i annat brev skickats till kommunen m.fl. för samråd och/eller eventuella synpunkter.

Namn	
Naturvårdsverket	Ale Hamnen 1:4
Naturarvet	Ale Sålunda 2:22
Ale El	Luftledning Heden-Ekliden
Heden-Svällesjös samfällighetsförening c/o Bengt Frössling	Båstorp GA:1

Bilaga 5. Inkomna yttranden

Namn/organisation	Synpunkter	Länsstyrelsens ställningstagande
1. Kristina Ohlsson (granne)	Kristina Ohlsson (granne) skriver att de vill ha rätt att nyttja traktorvägen i nordöst i det föreslagna naturreservatet. Vägen anlades av tre berörda fastighetsägare under början av 1970-talet och har använts av dem sedan dess för att kunna ta sig till deras fastigheter och sköta sin skog.	Länsstyrelsen har skrivit in i beslutet att berörda markägare har rätt att nyttja vägen för att sköta sin mark. Detta har även markerats på beslutskartan i bilaga 1.
2. Leif Danielsson	Leif Danielsson tillstyrker reservatsförslaget med avseende på omfattning, ändamål och benämning. Dock avstyrker han förslag till ändring av föreskrifter då dessa ändringar kan omfatta åtgärder som kan skada reservatets värden. Han skriver att cykling med terrängcyklar kan ge lika stora skador som körning med motorcyklar i mjuk terräng. Orienteringstävlingar kan ge betydande markslitage och stora skador på fågellivet under häckningsperioden. Vidare skriver han att det inte finns några rimliga skäl att tillåta uppgrävning av växter eller insamling av vedsvamp, lav eller mossor. Leif Danielsson skriver även att det är viktigt att koppla ihop den utökade delen av naturreservatet med det stora biotopskyddsområdet i nordöst. Det fattas bara 1,5 ha naturskogsbevuxen mosse enligt en bifogad karta i yttrandet.	Länsstyrelsen har valt att minska inskränkningarna i naturreservatet för vad vi anser är möjligt för att fortsatt säkerställa och främja de naturvärden som finns. Vi anser att naturvärdena skyddas trots att vi har tagit bort en del föreskrifter och tillåter bl.a. ett mer aktivt friluftsliv. Beslutet kompletteras dock med en föreskrift som förbjuder uppgrävning av växter eller insamling av vedsvamp, lav eller mossor. Ytterligare utökning av naturreservatet är för närvarande inte aktuell.
3. Risvedengruppen (Naturskyddsföreningens regionkansli Väst och Naturskyddsföreningen i Ale)	Risvedengruppen tillstyrker reservatsförslaget med avseende på ändamål och benämning men föreslår en omedelbar marginell utvidgning enligt en bifogad karta i yttrandet. Däremot avstyrker de förslag till ändring av föreskrifter. De ser inga skäl till att tillåta aktiviteter såsom cykling, (framförallt med terrängcykling), ridning, orienteringstävlingar, bergsklättring med klätterredskap eller insamling av vedsvamp, lav eller mossor	Ytterligare utökning av naturreservatet är för närvarande inte aktuell. Angående föreskrifterna så anser vi att naturvärden skyddas trots att vi tillåter ett mer aktivt friluftsliv i reservatet. Naturreservatet Ekliden har inte ett högt besöksstryck och därför ser vi inte att ändringarna i föreskrifterna kommer att påverka syftet med reservatet. Beslutet kompletteras dock med en föreskrift som förbjuder uppgrävning av växter eller insamling av vedsvamp, lav eller mossor.
4. Krister Johansson (granne)	Krister Johansson har kommit in med synpunkter gällande skadedjur såsom granbarkborre. Han skriver att han motsätter sig att naturreservatet Ekliden utökas med ytterligare skog. Det inte finns någon plan som visar att man tar hänsyn till den ökade risk för skadedjursetablering som det medför att låta barrskog lämnas till fri utveckling. Inte heller har man påvisat att man tänker jobba aktivt för att motverka detta genom att samarbeta med andra statliga instanser som idag jobbar för att minska granbarkborrens framfart.	Länsstyrelsen har lagt in föreskriften B5 som gäller vid eventuella angrepp från granbarkborre. Föreskriften gäller enbart arten åttatandad granbarkborre eftersom det är den art som är aktuell i nuvarande situation. Att inkludera fler arter i föreskriften är inte lämpligt därför att man inte vet vilka åtgärder som kommer att vara aktuella att vidta vid angrepp av andra arter. I förslaget är aktuella åtgärder preciserade och kopplade till angrepp av arten granbarkborre för att det ska vara tydligt vilka åtgärder som kan komma att vidtas i området. Det innebär dessutom att det finns stöd i beslutet för förvaltaren att vidta dessa åtgärder.

Bilaga 5. Inkomna yttranden

5. Mellersta Jordägarföreningen	De kan inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande form, utan hemställer att förslaget revideras så att; 1) Åtgärder mot granbarkborrens utbredning och andra skadeinsekter omfattas av undantag från föreskriften 2) Det rörliga friluftslivets inverkan utvärderas och följs upp. 3) Föreningen föreslår att uppförandet jaktliga anläggningar som jaktorn ska vara tillåtet. 4) En långsiktig budgetplan tas fram för planerade åtgärder. 5) Processen med berörd markägare avslutas innan vidare steg i bildandet av reservatet	1) Länsstyrelsen har lagt in föreskriften B5 som gäller vid eventuella angrepp från granbarkborre. Föreskriften gäller enbart arten åttatandad granbarkborre eftersom det är den arten som är aktuell i nuvarande situation. Att inkludera fler arter i föreskriften är inte lämpligt därför att man inte vet vilka åtgärder som kommer att vara aktuella att vidta vid angrepp av andra arter. I förslaget är aktuella åtgärder preciserade och kopplade till angrepp av arten granbarkborre för att det ska vara tydligt vilka åtgärder som kan komma att vidtas i området. Det innebär dessutom att det finns stöd i beslutet för förvaltaren att vidta dessa åtgärder. 2) Naturreservatet Ekliden är inte ett av våra mest besökta reservat och därför anser vi att det räcker med en allmän uppföljning i samband med den övriga förvaltningen av naturreservatet. 3) Länsstyrelsen har skrivit in en föreskrift A13 att jaktorn kan uppföras i de fall Länsstyrelsens tillåter det. 4) Tilldelning av pengar till reservatsskötsel för länen bestäms genom politiska beslut i riksdagen och Länsstyrelsen får en budget för hela länet ett år i taget. 5) Intrångsöverenskommelse med samtliga markägare som berörs av utvidgningen har träffats.
6. Naturvårdsverket	Naturvårdsverket har kommit in med ett yttrande om att en del av utvidgningen är redan idag skyddad som biotopskydd av Skogsstyrelsen. Det är inte lämpligt att två olika typer av områdesskydd omfattar samma yta. Länsstyrelsen bör samråda med Skogsstyrelsen om hur det befintliga biotopskyddet ska hanteras innan Länsstyrelsen fattar beslut om det utvidgade naturreservatet. En redogörelse för Länsstyrelsens bedömning och slutsatser efter samrådet bör läggas till i beslutet.	Skogsstyrelsen har kommit in med ett yttrande där de skriver att de har gjort bedömningen att upplösa biotopskyddsområdet SK169-1998 för att istället låta området ingå i naturreservatet. Se nedan yttrande från Skogsstyrelsen nedan.
7. Skogsstyrelsen	Skogsstyrelsen skriver att skötselplanen för utökningen av Naturreservatet Ekliden stämmer väl överens med beskrivningen och skötselbedömningen för Skogsstyrelsens biotopskyddsområde SK169-1998. De anser därför att det bästa vore om området kan ingå i reservatet och att biotopskyddsområdet efter det att beslutet om naturreservatet har fattats kan upplösas. Vidare har Skogsstyrelsen en del synpunkter på innehåll och formuleringar.	Länsstyrelsen låter reservatsgränsen ligga kvar enligt fastighetsgränsen för Ale Sålunda 2:22 skifte 2. Skogsstyrelsens synpunkter på innehåll och formuleringar har åtgärdats i beslutsdokumenten.
8. Insamlingsstiftelsen Naturarvet	Insamlingsstiftelsen Naturarvet har kommit in med ett yttrande där de skriver att föreskriften B3 anges att fastighetsägare ska tåla "Gallring,	Angående föreskriften B3 "<i>Gallring, röjning, naturvårdsbränning eller liknande åtgärder</i>", har denna skrivits om för att inte gå emot

Bilaga 5. Inkomna yttranden

röjning, naturvårdsbränning eller liknande åtgärder". Med hänvisning till Insamlingsstiftelsen Naturarvets stadgar kan dessa åtgärder komma i konflikt med Naturarvets ändamål. Citat från 2§ Ändamål, stycke 2; "All skog uppköpt av stiftelsen skall ha skyddsbestämmelsen ' total avverkningsskydd med förbjudet jord- och skogsbruk...' "; samt stycke 3; "Styrelsen skall tillse att skogen är i gott skydd, d.v.s. se till att skogen ej blir nedhuggen...". För att undvika konflikt föreslås att samråd ska hållas med fastighetsägaren för fastigheten Ale Sålunda 2:22 vid åtgärder enligt B3 i beslutet innan åtgärd. Förslag på text i punkt B3. "Gallring, röjning, naturvårdsbränning eller liknande åtgärder. Samråd med fastighetsägare på Ale Sålunda 2:22 ska hållas med fastighetsägaren innan åtgärd utförs.". Vidare har Insamlingsstiftelsen Naturarvet enstaka synpunkter på vissa formuleringar. Insamlingsstiftelsen Naturarvet har kommit in med ett kompletterande yttrande. Angående den tillagda föreskriften B5 om att markägare ska tåla åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre. Insamlingsstiftelsen skriver att Länsstyrelsen saknar laglig grund för föreskriften B5. Naturarvet begär att föreskriften B5 utgår, alternativt att föreskriften inte gäller för den del av naturreservatet som utgör del av fastigheten Ale Sålunda 2:22. Vidare skriver Insamlingsstiftelsen Naturarvet att Mellersta jordägarföreningen har föreslagit att uppförande av jaktliga anläggningar som jaktorn ska tillåtas. Länsstyrelsen har lagt till föreskrift A13 att jaktorn ska uppföras i de fall Länsstyrelsen tillåter det. För den del av naturreservatet som utgörs av fastigheten Ale Sålunda 2:22 föreligger jakträttsavtal. Uppförande av jaktliga anläggningar regleras i avtalet. Naturarvet begär därför att föreskrift A13 får ett tillägg för den del av marken som utgör del av fastigheten Ale Sålunda 2:22 gäller markägarens avtal med jakträttsinnehavaren utöver denna föreskrift. Dessutom skriver Insamlingsstiftelsen Naturarvet angående rubriken "Annan lagstiftning gäller som vanligt" sista punkten om Räddningslagen t.ex. efterbevakningsansvar vid brand att det inte är möjligt att försäkra skogsmark som omfattas av beslut om naturreservat. Därför begär Insamlingsstiftelsen Naturarvet ett tillägg för den del av naturreservatet som utgörs av Ale Sålunda 2:22 ska ansvar för efterbevakning inte gälla i enlighet med räddningslagen utan åligga förvaltaren av naturreservatet.	Insamlingsstiftelsen Naturarvets stadgar. Omskrivningen har skett i samråd med enheten för Naturärenden på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har åtgärdat texten enligt Insamlingsstiftelse Naturarvets synpunkter. Föreskriften B5 gäller enbart fastigheten Ale Hamnen 1:4 och endast fastigheten Ale Sålunda 2:22 i den mån fastighetsägare och innehavare av särskild rätt inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder. Gällande föreskriften A13 så kommer denna finnas kvar. Om Insamlingsstiftelsen Naturarvet vill tillåta fler jaktorn kommer detta att vara tillståndspliktigt. Angående sista punkten om Räddningslagen så har Länsstyrelsen inte möjlighet att ålägga förvaltaren detta, utan detta är något som åligger varje markägare.
--	---

Bilaga 5. Inkomna yttranden

9. SGU	SGU avstår från att yttra sig.	
10. Trafikverket	Trafikverket har inga synpunkter	
11. Svenska Kraftnär	Svenska Kraftnär har inga synpunkter	
12. Vattenfall	Vattenfall har inga synpunkter	

Bilaga 6. Sändlista beslut

Markägare/sakägare

Beslutet skickas till samtliga markägare och sakägare, se bilaga 5. sakägarförteckning.

Myndigheter/organisationer/föreningar

Ale kommun
Havs- och vattenmyndigheten
Skogsstyrelsen Distrikt Göteborg
SGU
Statens Geotekniska Institut
Svenska Kraftnät
Vattenfall AB
Ale fiskarna
Västkuststiftelsen
LRF Västra Götaland
Mellersta Götalands jordägareförening
Risvedengruppen
Naturskyddsföreningen regionkansli Väst
Naturskyddsföreningen i Ale
LRF
Trafikverket
Västergötlands Ornitologiska Förening
Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)
Lars Munther (förhandlare)
Stig Stenborg (Jaktlag)

Fastigheter som gränsar till naturreservatet

Jimmy och Linda Sandberg - Ale Båstorp 2:57
Ragnar Sigvard Severin Johansson - Ale Båstorp 6:4
Irene Börjesson - Ale Båstorp 7:5
Bertil Pärnsten - Ale Kattleberg 1:42
Krister Johansson - Ale Kattleberg 14:11
Erik Englund - Ale Kattleberg 3:13, Skoglund 1:1, Ale Skogtorp 4:1, Ale Kattleberg 4:13
Rolf Gustafsson Kaldemark och Inga-Lill Kaldemark - Ale Kattleberg 4:14
Mats och Eeva Nyberg - Ale Kattleberg 12:1
Börje Nilsson - Ale Kattleberg 3:11
Sven Erik Larsson - Ale Ramstorp 2:7
Jan Parkås - Ale Ramstorp 2:9
Johanna Hanzén - Ale Ramstorp 2:9
Jonas Panzare - Ale Ramstorp 3:22
Mattias Holmqvist och Johanna Englund - Ale Ramstorp 3:23
Sven Allan Olssons DB c/o Abrahamsson - Ale Ramstorp 2:22
Olof Anders Olsson - Ale Ramstorp 2:22
Sven Åke och Gun-Britt Mariann Eliasson - Ale Ramstorp 3:24